

Nr 31.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändrad lydelse av 2 § 11:o), 15:o), 17:o) och 19:o) lagen den 26 maj 1909 (nr 38 s. 3) om Kungl. Maj:ts regeringsrätt.

Genom en den 31 mars 1950 dagtecknad, till lagutskott hänvisad proposition, nr 218, vilken behandlats av första lagutskottet, har Kungl. Maj:t under åberopande av propositionen bilagda, i statsrådet och lagrådet förda protokoll föreslagit riksdagen att antaga följande vid propositionen fogade förslag till

L a g

angående ändrad lydelse av 2 § 11:o), 15:o), 17:o) och 19:o) lagen den 26 maj 1909 (nr 38 s. 3) om Kungl. Maj:ts regeringsrätt.

Härigenom förordnas, att 2 § 11:o), 15:o), 17:o) och 19:o) lagen den 26 maj 1909 om Kungl. Maj:ts regeringsrätt¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Gällande lydelse:)

(Föreslagen lydelse:)

2 §.

11:o) mål om avgäld — — — — i stad;

mål om avstyckning inom samhälle eller område, varom förmäles i 19 kap. 5 § andra stycket i lagen om delning av jord å landet;

mål, huruvida — — — — märkliga byggnader;

15:o)

15:o) *mål om beslut av Konungens befallningshavande på grund av lagen om svenskt medborgarskap;*

mål om kyrkobokföring, — — — — av vigsel;

17:o) mål om kyrkotukt, — — — — veterinärstyrelsens inseende;

mål om bötesansvar; mål om annat föreläggande vid vite än sådant, som må givas enligt författningar rörande banker eller andra penninginrättningar — — — — mål om bötesansvar; mål om annat föreläggande vid vite än sådant, som må givas enligt författningar rörande banker eller andra penninginrättningar

¹ Senaste lydelse av 2 § 11:o) se SFS 1948:405, av 2 § 15:o) se SFS 1928:181, av 2 § 17:o) se SFS 1948:405 och av 2 § 19:o) se SFS 1937:410.

(Gällande lydelse:)

ar, författningar rörande yrkesmäs-
sigt utövande av köp och försäljning
i kommission av aktier, obligationer
och liknande värdepapper, författ-
ningar rörande fondbörsverksamhet,
lagen om polisväsendet i riket, lagen
om uppsikt å jordbruk, lagen med
särskilda bestämmelser om uppfin-
ningar av betydelse för rikets försvar
eller folkförsörjningen m. m., brand-
lagen, såvitt angår kommuns skyl-
digheter enligt samma lag, civilför-
svarslagen, utom såvitt rör inrättan-
det av enskilda skyddsrum, eller la-
gen om särskilda skyddsåtgärder för
vissa kraftanläggningar; mål om ut-
dömande av vite enligt andra än
nämnda författningar;

mål om häktads — — — medgiven frihet;

19:o) mål enligt tryckfrihetsför-
ordningen § 2 mom. 5 om utlämnande
av allmän handling.

(Föreslagen lydelse:)

ar, författningar rörande yrkesmäs-
sigt utövande av köp och försäljning
i kommission av aktier, obligationer
och liknande värdepapper, författ-
ningar rörande fondbörsverksamhet,
lagen om polisväsendet i riket, lagen
om uppsikt å jordbruk, *lagen om rätt
till fiske*, lagen med särskilda bestäm-
melser om uppfinningar av betydelse
för rikets försvar eller folkförsörj-
ningen m. m., brandlagen, såvitt an-
går kommuns skyldigheter enligt
samma lag, civilförsvarslagen, utom
såvitt rör inrättandet av enskilda
skyddsrum, eller lagen om särskilda
skyddsåtgärder för vissa kraftanlägg-
ningar; mål om utdömande av vite
enligt andra än nämnda författning-
ar;

*mål om verkställande av tvångsar-
bete;*

19:o) mål enligt tryckfrihetsför-
ordningen om utlämnande av allmän
handling.

*Denna lag träder i kraft såvitt av-
ser 2 § 19:o) omedelbart, såvitt avser
2 § 11:o) och 2 § 17:o) i vad angår
mål om verkställande av tvångsarbe-
te den 1 juli 1950 samt i övrigt den
1 januari 1951; dock skall vad i 2 §
11:o) i dess nuvarande lydelse är
stadgat angående mål om avstyck-
ning inom samhälle eller område, var-
om förmäles i 19 kap. 5 § andra styc-
ket i lagen om delning av jord å lan-
det, alltjämt gälla, där beslut i dy-
likt mål meddelats av länsstyrelse.*

På hemställan av utskottet har riksdagen vid vårsessionen beslutat upp-
skjuta behandlingen av propositionen till nu innevarande höstsession.

I fråga om de skäl, som anförts till stöd för förslaget, får utskottet, i den mån redogörelse därför icke lämnas här nedan, hänvisa till propositionen.

I propositionen föreslås några smärre jämkningar i regeringsrättslagen i anslutning till viss nytillkommen lagstiftning.

1. Genom lagen den 26 maj 1950 (nr 182) angående ändring i lagen den 18 juni 1926 (nr 326) om delning av jord å landet, vilken lag trätt i kraft den 1 juli 1950, har länsstyrelses befattning med fastställelse av avstyckningsförrättning inom samhälle eller område, som avses i 19 kap. 5 § andra stycket jorddelningslagen, upphört.

Föredragande departementschefen, statsrådet Zetterberg, har vid lagrådsremissen av det nu förevarande lagförslaget anfört, att det nuvarande stadgandet i 2 § 11:o regeringsrättslagen, enligt vilket mål om avstyckning inom samhälle eller område, varom förmäles i 19 kap. 5 § andra stycket jorddelningslagen, skulle tillhöra regeringsrättens upptagande och avgörande, borde utgå som en följd av ändringarna i jorddelningslagen, varom förslag då framlagts för riksdagen. Lagändringen syntes böra träda i kraft samtidigt med ändringarna i jorddelningslagen eller den 1 juli 1950. Till regeringsrättens avgörande borde dock även i fortsättningen höra sådana avstyckningsmål som avgjorts av länsstyrelse innan de föreslagna lagändringarna trätt i kraft eller prövats av länsstyrelse med stöd av övergångsbestämmelserna till lagen om ändring i jorddelningslagen.

2. Enligt lagen den 22 juni 1950 (nr 382) om svenskt medborgarskap, vilken lag träder i kraft den 1 januari 1951, förvärvas, om vissa förutsättningar äro uppfyllda, svenskt medborgarskap genom anmälan hos länsstyrelse. När någon gör sådan anmälan, åligger det länsstyrelsen att meddela beslut, huruvida på grund av anmälingen svenskt medborgarskap förvärvats eller ej. I sådana fall, då naturalisation beviljats under villkor om befrielse från utländskt medborgarskap, ankommer det på länsstyrelse att meddela beslut, huruvida behörigt bevis om befrielse företetts. Talan mot länsstyrelses beslut i ärende enligt medborgarskapslagen föres genom besvär hos Kungl. Maj:t.

Föredragande departementschefen har erinrat om att i den proposition (nr 217), genom vilken förslag till ny medborgarskapslag förelades årets riksdag, var förutsatt, att besvär av nyssnämnda art skulle prövas av regeringsrätten. Departementschefen fortsatte: På grund därav syntes i regeringsrättslagen böra föreskrivas, att mål om länsstyrelses beslut på grund av lagen om svenskt medborgarskap tillhörde regeringsrättens upptagande. Stadgandet syntes lämpligen kunna inflyta i 2 § 15:o) och placeras före det nuvarande stadgandet i detta moment. Ändringen borde träda i kraft samtidigt som medborgarskapslagen eller den 1 januari 1951.

3. Enligt 2 § 17:o) regeringsrättslagen har regeringsrätten att upptaga och avgöra mål om föreläggande och utdömande av vite, utom när fråga är om vite enligt vissa i momentet uppräknade författningar.

Genom proposition (nr 60) har Kungl. Maj:t för innevarande års riksdag framlagt förslag till ny lag om rätt till fiske, avsedd att träda i kraft den 1 januari 1951. Riksdagen har bifallit förslaget med vissa, i förevarande sammanhang ovidkommande ändringar (se riksdagens skrivelse nr 381). Enligt 31 § i den av riksdagen sålunda antagna lagen äger i vissa fall, då innehavare av enskild fiskerätt uppenbart vansköter sitt fiske, länsstyrelsen fastställa föreskrifter för fiskets bedrivande, s. k. fiskeriplan, ävensom stadga vite för underlåtenhet att följa planen. Följes ej fiskeriplan, må enligt 32 § länsstyrelsen utdöma förelagt vite och meddela nytt vitesföreläggande.

Föredragande departementschefen har erinrat om att i propositionen nr 60 förutsatts, att besvär över länsstyrelsens beslut i fråga av nyssnämnda beskaffenhet skulle prövas av Kungl. Maj:t i statsrådet. I enlighet härmed — anförde departementschefen — borde i 2 § 17:o regeringsrättslagen angivas, att regeringsrätten ej hade att taga befattning med mål om föreläggande eller utdömande av vite enligt lagen om rätt till fiske. Ändringen i regeringsrättslagen borde träda i kraft den 1 januari 1951.

4. I proposition till årets riksdag (nr 90) ha föreslagits vissa ändringar i lagen den 12 juni 1885 (nr 27) angående lösdrivares behandling ävensom i lagen den 14 juni 1918 (nr 422) om fattigvården, avsedda att träda i kraft den 1 juli 1950. Riksdagen har antagit förslaget, dock med den jämkningen att ändringarna skola träda i kraft den 1 januari 1951 (se riksdagens skrivelse nr 384). Ändringarna innebära, att den som undergår tvångsarbete skall kunna få permission för uträttande av viktiga angelägenheter ävensom i vissa fall kunna frigivas i förtid. Beslut härom skall i princip fattas av tvångsarbetsanstalts styrelse. Klagan skall föras hos länsstyrelsen i det län, där anstalten är belägen, och från länsstyrelsen till Kungl. Maj:t.

Föredragande departementschefen har erinrat om att i propositionen nr 90 uttalats, att eftersom besvär till Kungl. Maj:t i detta fall liksom då det gällde verkställighet av frihetsstraff skäligen borde tillhöra regeringsrättens upptagande och avgörande, en ändring i 2 § 17:o regeringsrättslagen vore erforderlig. Detta syntes lämpligen kunna ske — anförde departementschefen — genom att i uppräkningsdelen av mål i nämnda moment medtoges jämväl mål om verkställande av tvångsarbete. Genom ett sådant tillägg skulle även vinnas, att mål om beräkning av verkställighetstid för tvångsarbete, om talan däri fullföljdes hos Kungl. Maj:t, upptoges och avgjordes av regeringsrätten, vilken f. n. hade att behandla liknande mål om frihetsstraff. Ändringen torde böra träda i kraft den 1 juli 1950.

5. Enligt 2 § 19:o regeringsrättslagen gäller att besvär som fullföljas hos Kungl. Maj:t i statsdepartementen skola tillhöra regeringsrättens upptagande och avgörande i mål enligt tryckfrihetsförordningen § 2 mom. 5 om utlämnande av allmän handling. Bestämmelse härom fanns upptagen även i angivna lagrum i tryckfrihetsförordningen i dess äldre lydelse. Ny tryckfrihetsförordning har antagits av den lydelse som angives i kungörelsen den 5 april 1949 (nr 105); i den nya förordningen finnas motsvarande bestämmel-

ser upptagna i 2 kap. 11 och 12 §§. Enligt övergångsbestämmelserna i den nya tryckfrihetsförordningen gäller denna från ingången av år 1950.

Föredragande departementschefen har anfört: På grund av ikraftträdandet av den nya tryckfrihetsförordningen syntes en jämkning av ordalagen i 2 § 19:o) regeringsrättslagen böra vidtagas. Det torde därvid icke vara nödvändigt att hänvisa till visst stadgande i den nya tryckfrihetsförordningen.

Lagrådet har lämnat de föreslagna ändringarna utan anmärkning.

Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag om ändringar i regeringsrättslagen. Med hänsyn dels till att förslaget icke kunnat behandlas förr än efter ikraftträdandet, den 1 juli 1950, av de ovan omförmälda ändringarna i jorddelningslagen, dels ock till att riksdagen vid behandlingen av förslaget till ändringar i lösdrivarlagen m. m. bestämt tidpunkten för ändringarnas ikraftträdande till den 1 januari 1951 vill utskottet emellertid föreslå vissa jämkningar, närmast av redaktionell natur, i den föreslagna övergångsbestämmelsen.

Med stöd av det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen — med förklaring, att riksdagen funnit vissa ändringar böra företagas i det genom förevarande proposition framlagda förslaget till lag angående ändrad lydelse av 2 § 11:o), 15:o), 17:o) och 19:o) lagen den 26 maj 1909 (nr 38 s. 3) om Kungl. Maj:ts regeringsrätt — måtte för sin del antaga nämnda förslag med den ändringen, att övergångsbestämmelsen erhåller följande lydelse:

(Kungl. Maj:ts förslag:)

(Utskottets förslag:)

Denna lag träder i kraft såvitt avser 2 § 19:o) omedelbart, *såvitt avser 2 § 11:o) och 2 § 17:o) i vad angår mål om verkställande av tvångsarbete den 1 juli 1950* samt i övrigt den 1 januari 1951; dock skall vad i 2 § 11:o) i dess nuvarande lydelse är stadgat angående mål om avstyckning inom samhälle eller område, varom förmäles i 19 kap. 5 § andra stycket i lagen om delning av jord å landet, alltjämt gälla, där beslut i dylikt mål meddelats av länsstyrelse.

Denna lag träder i kraft såvitt avser 2 § 11:o) och 19:o) omedelbart samt i övrigt den 1 januari 1951; dock skall vad i 2 § 11:o) i dess nuvarande lydelse är stadgat angående mål om avstyckning inom samhälle eller område, varom förmäles i 19 kap. 5 § andra stycket i lagen om delning av jord å landet, alltjämt gälla, där beslut i dylikt mål meddelats av länsstyrelse.

Stockholm den 28 november 1950.

På första lagutskottets vägnar:

OLOV RYLANDER

Vid detta ärendes behandling ha närvarit:

från f ö r s t a kammaren: herrar Branting, Ahlkvist, Olofsson, Lodenius, Lundgren, Lindblom, Cassel och Lindgren;

från a n d r a kammaren: herrar Rylander, Hedlund i Östersund, Johansson i Norrfors, Johnsson i Stockholm, Landgren, Hedqvist, Jacobsson i Sala och Östlund.